

Asia: VN/25323/2021

Luonnos valtioneuvoston huoltovarmuusselonteoksi

Lausunto Utlåtande

Lausunnot lukuun 1. Johdanto

Utlåtande om kapitel 1 Inledning

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston huoltovarmuusselonteon luonnokseen. Päätimme toteuttaa lausuntomme yhdistyksemme eri poolien; MIL-, Teknologia(TEPO)- ja Digipoolin antamien erillisten lausuntojen pohjalta, jotka on tähän lausuntotekstiin yhdistetty.

TEPO

Näemme myönteisenä sen, että Valtioneuvosto on päättänyt tehdä selvityksen Suomen huoltovarmuuden tilasta. Vaikkakin selvitys on varsin yleisluonteinen ja toteaa lähinnä olemassa olevan tilanteen, on tässä yhteydessä mahdollisuus myös esittää perusteltuja kehitysehdotuksia tulevaisuuden haasteisiin vastattaessa. Olisimme toki toivoneet HVO-organisaation ja erityisesti poolien laajempaa osallistamista selonteon valmisteluun jo alkuvaiheessa – koska yritysten merkitys Suomen huoltovarmuudelle on kriittinen.

Yksi tärkeä yleinen huomio on se, että valtion tulisi huolehtia huoltovarmuuskriittisten yritysten omistajuudesta siten, että myös mahdollisessa kriisitilanteessa päätösvalta säilyisi kotimaisissa käsissä. Kotimainen omistajuus tulisi toteuttaa mahdollisuuksien mukaan markkinavetoisesti. Tämä sama koskee myös kriittisen infrastruktuurin omistajuutta, jota ei saa päästää ulkomaisiin käsiin. Tästä esimerkkinä mainittakoon jakeluverkot ja niiden pitäminen kotimaisessa omistuksessa.

MIL

Näkemyksemme mukaan on erinomaista, että huoltovarmuudesta tehdään erillinen selonteko ja että prosessi tulee pysyväksi. Huoltovarmuus muuttuu ajassa ja edellyttää pitkäjänteistä kehittämistä, mikä tukee selontekomenettelyä.

Kaiketi koska kyseessä on ensimmäinen huoltovarmuusselonteko, on sen pääpaino kokonaisuuden kuvauksessa enemmän kuin toimenpiteitä esittävä. Tuemme toki tässä selonteossa esitettyjä kehityskohtia.

Kuten selonteossa usein korostetaan, perustuu huoltovarmuusmalli hallinnon, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin yhteistyölle. Ajankohtainen turvallisuustilanne vaatii yrityksiltä huomattavasti korkeamaa varautumista ja valmiutta kuin aikaisemmin. Valitettavasti selonteossa elinkeinoelämä jää hieman passiiviseksi toimijaksi. Näemme, että selonteon valmistelu yhdessä pooliorganisaation kanssa olisi tasapainottanut kokonaisuutta ja korostanut yritysten omaa toimintaa.

DIGI

Pidämme erinomaisena kehitysaskelena sitä, että huoltovarmuuden osalta tehdään selonteko ja toivomme

tästä jatkuvaa menettelyä. Toivomme myös, että huoltovarmuusorganisaatio (HVO) yrityksineen otetaan

jatkossa mukaan selontekoa tuottamaan. Huoltovarmuus kehittyy ajassa ja tämä kehitys pääsee esiin

selontekojen kautta.

Selonteko kuvaa nykytilaa, mutta esittää myös monia kehityskohtia - huoltovarmuusorganisaatio tukee

näitä nyt esitettyjä kehitysaiheita samalla todeten, että kehitysajatuksia on paljon muitakin, jotka eivät

tässä pääse esiin. Toisaalta ehkä oleellisimmat ovatkin päässeet nyt mukaan.

Huoltovarmuusorganisaation kannalta selonteko voisi korostaa nyt luonnoksessa esitettyä vahvemmin kotimaisen

elinkeinoelämän roolia huoltovarmuudessa ja korostaa tarvetta tukea sitä sen toimissa. Pandemia,

Ukrainassa käytävä sota ja alati yleistyvä kyber rintaman häiriöalttius luovat yrityksille ennennäkemättömän

paineen tehdä turvallisuuteen liittyvää kehitystä ja raportoida siitä viranomaisille - jota myös EU jatkossa

entistä vahvemmin edellyttää.

Tämä dokumentti nostaa esiin Digipoolin läpikäynnistä nousseita havaintoja selontekoon, jotka toivomme

otettavan huomioon ennen sen julkaisua. Havaintoja esitellään aiheittain sekä lopussa kommentteja yksittäisiin

selonteon kohtiin.

Yritysten omistuspohja, edes osaomistuksen/päätävävallan varmistaminen kriittisissä tapauksissa tulee

huomioida jatkossa.

Kohdan 1. Johdanto 9. kappaleeseen olisi hyvä lisätä maininta Kyberturvallisuusstrategioista ja niiden toimeenpanon

suunnitelmista.

Lausunnot lukuun 2. Kansainvälinen yhteistyö

Utlåtande om kapitel 2 Internationellt samarbete

MIL

Johdannossa ja luvussa 2.2 (sekä monessa muussa kohdassa) mainitaan kansainvälisen yhteistyön tärkeys ja luetellaan sopimus pohjaa. Näistä luvuista puuttuu kuitenkin maininta pohjoismaisesta (Nordefco) puolustusmateriaalialan sopimusjärjestelystä ja ns. liitesopimus sotilaallisesti huoltovarmuudesta. Se on toki mainittu luvussa 6, mutta ansaitsee oman paikkansa muiden sopimusten joukossa.

Esitämme, että

- johdantoon ja lukuun 2.2. sisällytetään mainita em. Nordefco-sopimuksesta.

Esimerkiksi osana pohjoismaista puolustusmateriaalialan sopimusjärjestelyä.

CER-direktiivin toimeenpano

Selonteon mukaisesti CER-direktiivi ja sen kansallinen toimeenpano tukevat Suomen huoltovarmuustoimintaa. Epäselväksi jää, mikä on niiden sektoreiden painoarvo, jotka jäävät direktiivissä mainittujen kriittisten sektoreiden ulkopuolelle. Näin on mm. puolustusteollisuuden kohdalla. Luokittelu kriittiseksi sektoriksi on puolustusteollisuudelle tärkeää. Koronapandemian liikkumisrajoitukset osoittivat luokittelun tärkeyden.

Pidämme erinomaisena, että myös kriittistä infrastruktuuria tuottavia yrityksiä tukeva teollisuus luokitellaan kriittiseksi. Puolustus- ja turvallisuusteknologiaa tuottavien yritysten ratkaisut ovat usein keskeisessä osassa kriittisen infrastruktuurin turvaamisessa.

Esitämme, että

- selontekoon kirjataan CER-direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jäävien toimialojen asemasta ja todetaan niiden kriittisyys tämän selonteon hengen mukaisesti.

DIGI

Keskeiset huoltovarmuuteen vaikuttavat EU hankkeet

EU hankkeista ja huoltovarmuudesta puhuttaessa ei voi sivuuttaa tietosuojan (GDPR) merkitystä - koska se

pahimmillaan vaikuttaa yritysten liiketoiminnan jatkamiskykyyn ja siten huoltovarmuuteen.

Huoltovarmuudessa ei voi olla puhumatta suvereniteetistä tai siihen pyrkimisestä ja tämän on myös EU tunnistanut

- EU Suvereniteettipyrkimykset ovat toimia, jotka pitkällä aikavälillä vähentävät riippuvuutta euroopan

ulkopuolisista toimijoista varmistaen osaltaan huoltoa. Kotimaisen huoltovarmuuden kannalta erityisesti

kotimainen ICT palvelu- ja järjestelmätuotanto ovat kannatettavia toimia, jotka onnistuessaan voivat olla EU laajuisesti leviäviä kasvattaen EU suvereniteettiä suhteessa muihin. Huoltovarmuustoimilla tulee

siis tukea kehitystä, joka tuottaa tällaisia ratkaisuita.

2 (5)

EU:ssa on vireillä useita direktiivejä, jotka suomessa tullaan toteuttamaan eri hallinnonalojen toimesta ja

siten riskinä on eri organisaatioiden ja yritysten osalta hyvin työläs raportointiviidakko ja pahimmillaan jopa

ristiriitaista ohjeistusta tuottava kokonaisuus - yritykset ovatkin toivoneet että erilaiset turvallisuuteen ja

kypsyystasoon liittyvä tieto voitaisiin toimittaa yhteen pisteeseen, mistä se leviäisi valtionhallinnossa sitä

tarvitseville eri hallinnonaloilla ja turvallisuusviranomaisille. Ja oleellista on myös varmistaa tiedonjako yrityksille

kootuista tilannekuvista heidän varautumisensa tueksi. Esimerkkinä NIS (Network and information security) Direktiivi, jonka osalta on osoitettu, että vastuuviranomaiset eivät pelkäänsä saa tarvittavaa toimintaa

aikaiseksi, vaan Huoltovarmuusorganisaatio on väline yrityskentän kanssa tarvittavan dialogin aikaansaamiseksi.

Direktiivit ovat kuitenkin pääasiallisesti hyvällä asialla ja vaikuttavat positiivisesti turvallisuustasoon - sitä

nostaen.

CER Direktiivistä

Selonteko on oikein nostanut (hyvin vahvasti ja useissa eri kohdissa) esiin CER direktiivin merkityksen - samalla ottamatta kantaa sen kotimaiseen toimeenpanoon.

- Luettavuuden kannalta aiheen voisi käsitellä yhdessä luvussa siihen toisaalla selonteossa viitaten.

- Kansalliseen toimeenpanoon liittyen esitetään vilpitiön toive, että Huoltovarmuuskeskus ja huoltovarmuusorganisaatio yrityksineen otetaan mukaan toimeenpanoa määrittelemään ja lopulta toteuttamaan sitä.

CER direktiivin kansallisen toimeenpanon suunnittelua tulee tehdä yhdessä HVO yritysten kanssa

koska lopulta käsitellään niiden liiketoiminnan edellytyksiä. Lisäksi huoltovarmuusorganisaatio jo nykyisellään

toteuttaa monia CER direktiivissä määriteltyjä tehtäviä, kuten kriittisten yritysten tunnistaminen, niiden kokonaisturvallisuuden sparraaminen, tilannekuvatuotanto (turvallisuudesta tai yritysten kypsydestä raportointi). Näin ollen huoltovarmuusorganisaatio on looginen osa direktiivissä kuvattua toimintaa.

Toivomme siis, että HVK ja erityisesti HVO olisi erottamaton osa CER direktiivin toimeenpanoa - toisin sanoen ei tulisi synnyttää uusia rakenteita direktiivien velvollisuuksista huolehtimaan vaan hyödyntää olemassa olevia niitä vahvistaen.

CER kuten muutkin direktiivit ovat tavoitteiltaan ehdottoman hyviä ja varmistavat nykyistä laajemmin varautumisen kehityksen kotimaisissa yrityksissä ja muissa organisaatioissa.

Kansainvälinen yhteistyö ja varautumistyö

ICT alalla erityisesti kriittisimmät suomessa toimivat yritykset ovat monikansallisia sekä suomen julkishallinto

sekä yritykset ovat riippuvaisia myös kansainvälisistä ICT ohjelmisto ja palvelutoimittajista ja näiden kanssa yhteistoiminta tulee olla mietittynä ja parhaimmillaan sovittuna sekä harjoiteltuna. Tämä työ tulee olla oleellinen osa huoltovarmuuden tavoitteita.

Yhteistyö MSB kanssa on hyvin nostettu esiin ollen paras esimerkki kv-yhteistyöstä - tulisiko selonteossa kuitenkin sanoa jotain tämän yhteistyön tavoitteista? Kuten se että ICT aiheissa tavoitteena on varmistaa yhteisharjoittelu ja jaettuja toimintaperiaatteita häiriöiden varalle? Jotta tieto kansainvälisistä ilmiöistä välittyä nopeammin ja häiriöistä selvittää tehokkaammin ja toipuminen sekä normaalin toiminnan palauttaminen on nopeampaa.

Lausunnot lukuun 3. Huoltovarmuuden toimintaympäristön kehitys ja sen vaikutukset
Utlåtande om kapitel 3 Utveckling av försörjningsberedskapens verksamhetsmiljö och effekterna av denna utveckling

MIL

Energiamurros

Tuemme selonteon näkemyksiä uudistuvan energian käyttöönotosta sekä energiamurroksen vaikutuksesta huoltovarmuuteen. Selonteossa ei ole pohdittu murroksen vaikutusta puolustusvoimien suorituskykyyn. Yhteiskunnan laaja siirtyminen sähkökäyttöisiin ja/tai hybridiajoneuvoihin vaikuttaa myös puolustusvoimien (sekä sitä tukevan teollisuuden) mahdollisuuksiin ns. ottoajoneuvojen hyödyntämiseen. Perinteisten energialähteiden saatavuus on varmistettava, jotta kaikki sektorit kykenevät toimimaan poikkeustilanteessa mahdollisimman normaalisti.

DIGI

Toimintaympäristön seuranta

On erittäin hyvä, että HVO Sektorit ja poolit ja niiden tilannekuvatuotanto on nostettu esiin - HVO on looginen

verkosto muodostaa tilannekuvaa suomeen kohdistuvista uhista ja riskeistä sekä elinkeinoelämän varautumisen

kypsyystä. Verkoston yrityksistä kerätään tätä tietoa säännöllisesti - tulevan CER direktiivin

toimeenpanossa sekä mm. nis direktiivin toimeenpanossa on veloitteita kerätä ja jakaa tilannekuvatietoa,

tietoa varautumisen tasosta tai kokonaisturvallisuuden kypsyystä yrityskentältä ja yrityskentälle. Tätä ei

kannata tehdä Suomessa useiden toimijoiden toimesta vaan se kannattaa keskittää tämän loogisen verkoston

tehtäväksi yhdessä viranomaisten kanssa. Huoltovarmuusorganisaation tehtävänä on seurata liiketoiminnan

kehitystä erilaisissa tilanteissa, sillä se varmistaa yhteiskunnan toiminnan.

Digitalisaatio ja kyberturvallisuus

Erityisesti digitaalisessa turvallisuudessa huoltovarmuus on suoraan riippuvainen kotimaisten yritysten liiketoiminnan

jatkumisesta kaikissa tilanteissa. Liiketoiminnan jatkuvuus ja kannattavuus erilaisissa tilanteissa tulee olla huoltovarmuuden keskiössä ja tätä selonteossa voisi korostaa.

Yhteiskunnan kyberturvallisuus - mukaan lukien julkishallinnon kyberturvallisuus on täysin riippuvainen palveluita

tarjoavien ja itsessään huoltovarmuuskriittisten yritysten kyberturvallisuudesta. Riippuvuuksia on kotimaisten yritysten, mutta myös valtaviin kansainvälisten yritysten kanssa. Huoltovarmuuden ytimessä

tulee olla pyrkimys pystyä määrittelemään pelisäännöt näiden kaikkien kanssa / välille.

Ukrainassa käytävä sota on osoittanut, että mm. pilvipalveluiden käyttö varautumisen välineenä on yritysten

ja koko yhteiskunnan jatkuvuuden kannalta kriittistä ja tätä ollaankin nyt kehittämässä.

Kansallisen kyberturvallisuuden kokonaistilan parantamisessa on eri toimijoilla roolia - HVK ja HVO
Rooli on

tunnistaa kriittisiä ketjun yritystoimijoita ja varmistaa, että ne kehittävät kyberturvallisuuttaan ja huolehtivat

siitä myös toimitusketjussaan. Tukea ja kehitystä tehdään/tulee tehdä niin operatiivisella kuin yritysten

strategioita tukevilla tasoilla. (Esim. KTK oper ja HVO Strat)

Kohdassa 5.1.5 on lisäksi hyvä korostaa, että Digitaalinen turvallisuus on kaikille tässä esitetyille aloille

oleellista, vaikkei ICT alaa tässä olekaan esitelty...

Kohdan 3.4 Hybridiuhat viimeiseen kappaleeseen on hyvä lisätä, että HVO:n kautta mukaan kytketään kotimainen

yrityskenttä, joka on kaikille edellisille kohdassa mainituille toimijoille elinehto riippuvuussuhteen tähden.

Lausunnot lukuun 4. Kansalaisvarautuminen

Utlåtande om kapitel 4 Medborgarnas beredskap

MIL

Kokonaisturvallisuuden koulutus

Tuemme vahvasti selonteon linjausta siitä, että huoltovarmuus ja kansalaisvarautuminen ml. kyberturvallisuus nidottaisiin eri koulutusasteiden opetussuunnitelmiin.

DIGI

Kansalaisvarautumisen työkalupakkiin tulee jatkossa kuulua myös perus kyberturvallisuustaidot - verkottuneiden

laitteiden vallatessa kiinteistöjä ja kotitalouksia.

Esitämme, että

- laajennetaan koulutuskokonaisuutta koskemaan kokonaisturvallisuutta, jolloin kokonaisuuden laajuus olisi hieman selonteossa mainittua laaja-alaisempi.

Lausunnot lukuun 5. Huoltovarmuuden toimintamalli

Utlåtande om kapitel 5 Verksamhetsmodell för försörjningsberedskapen

TEPO

Tällä hetkellä on käytössä vielä varsin keskeneräinen malli arvioitaessa yritysten huoltovarmuuskriittisyyttä. Tämä vaatisi selkeän järjestelmän, ehkä pisteytyksen, jolla voitaisiin perustella yrityksen huoltovarmuuskriittisyyden taso. Arvioinnin tulisi olla monipuolisempi, kuin se tällä hetkellä on. Yritykset ovat lisäksi kiinnostuneita tietämään, mitä mahdollisessa kriisitilanteessa ja valmiuslain käyttöönoton yhteydessä heiltä odotetaan. Onko siis joitain sellaisia yhteiskuntaa tukevia tehtäviä tiedossa, joihin heidän olisi syytä valmistautua?

Oletettavasti EU:n tuleva CER-direktiivi ja sen myötä valmisteltava häiriönsietokyvyn vahvistamista koskeva kansallinen strategia antaa tähän työhön sopivaa viitekehystä ja tukee Teknologiapoolin yritysten varautumista myös tässä suhteessa. Olemme halukkaita osallistumaan tämän kansallisen strategian valmisteluun.

DIGI

Kohtaan 5.1.2 tulee korostaa Huoltovarmuuden varmistamista elinkeinoelämän kokonaisturvallisuuden kehitystä

tukemalla. -> siksi on olemassa huoltovarmuusorganisaatio.

Ohjelmatyö ja DT2030 - Ohjelma on nykyisellään julkishallinnon suurin rahallinen panostus kyberaiheisiin -

valtion budjetissa kehitykseen varatut rahat ovat merkittävästi pienemmät. Tällä voitaisiin korostaa kehitysohjelmien

merkitystä.

Kohtaan 5.1.3 kappaleeseen 5 tulee lisätä myös HVO - huoltovarmuusorganisaatio.

Keskinäisriippuvuus on hyvä että on nostettu esiin, mutta tässä tulisi avata sitä, mitä se tarkoittaa huoltovarmuustyön

osalta - Se tarkoittaa asiakkaiden ja palvelutuottajien yhteistoiminnan edistämistä ja kannustamista

dialogiin. Se tarkoittaa liiketoiminnan jatkuvuuden varmistamista asiakas/toimittajasuhteissa kriisitilanteidenkin

aikana.

Tulee nostaa esiin nyt esitettyä vahvemmin painotuksen muutos materiaalisesta varautumisesta immateriaaliseen

varautumiseen.

On hyvä myös korostaa sitä, että vihreä siirtymä nojaa vahvasti tietotekniseen kehitykseen ja riippuvuuden

kasvuun tietoteknisistä ratkaisuista ja valinnoista niitä tehtäessä.

Lausunnot lukuun 5.1.5 Sektorikohtaisen varautumisen lähtökohtia

Utlåtande om kapitel 5.1.5 Utgångspunkter för den sektorsvisa beredskapen

-

Lausunnot lukuun 6. Sotilaallinen huoltovarmuus

Utlåtande om kapitel 6 Militär försörjningsberedskap

MIL

MIL-pooli pitää äärimmäisen positiivisena, että sotilaallinen huoltovarmuus on käsitelty omassa luvussaan. Niin ikään pidämme tärkeänä, että puolustusteollisuutta on käsitelty myös muun teollisuuden osana. Teknologisen murroksen myötä ei ole enää mielekäästä tehdä selkeää jakoa ns. puolustusteollisuuden ja ns. siviiliteollisuuden välillä.

Selonteko suhtautuu varauksetta eurooppalaisiin puolustusteollisuuden kehitysaloitteisiin. MIL-pooli pitää aloitteita toki tervetulleina, mutta haluamme muistuttaa kokonaisuuden tarkastelua kansallisen edun kannalta. Eurooppalaista puolustusteollista keskustelua käydään ennen kaikkea suurten jäsenmaiden teollisuuden näkökulmasta ja analyysimme mukaan Komission viimeksi esittämät aloitteet tukevatkin lähinnä suurten jäsenmaiden suuria yrityksiä. Suomen tulisi hyödyntää eurooppalaiset kehitysaloitteet proaktiivisemmin myös huoltovarmuuskulmasta.

Luku 6 toistaa hyvin mm. Puolustusselonteon linjauksia ja tuemme niitä. Luvusta puuttuu kuitenkin täysin linjausten toimeenpano. MIL-pooli on peräänkuuluttanut sekä Puolustusselonteon että sitä aikaisempien linjausten (mm. VNp 2018) toimeenpanoa jo vuosikausia. Jotta Suomessa toimiva teollisuus kykenee tukemaan Puolustusvoimia ja tuottamaan sotilaallista huoltovarmuutta, tulee sillä olla riittävästi ja jatkuvaa tilauskantaa koti- ja ulkomailta. Suomessa toimiva teollisuus ei kykene tuottamaan huoltovarmuutta ilman kansainvälistä liiketoimintaa. Tilaukset ovat elintärkeitä myös osaamisen kehittämisen ja ylläpidon näkökulmasta.

Esitämme, että

- selontekoon lisätään kirjaus EU-aloitteiden aktiivisesta hyödyntämisestä sekä sen varmistamisesta, että aloitteet hyödyntävät myös suomalaista alan teollisuutta sekä tukevat huoltovarmuutta.
- selontekoon lisätään kirjaus Suomessa toimivan puolustusteollisuuden merkityksestä teknologisen avun vastaanotossa ja antamisessa.

- selontekoon lisätään selkeämpi kirjaus Suomessa toimivan puolustusteollisuuden vientitoiminnan ja kansainvälisten verkostojen merkityksestä sotilaallisen huoltovarmuuden turvaamiselle sekä kirjaus hallinnon tuesta vientitoiminnalle.

Lausunnot lukuun 7. Huoltovarmuuden kehittämislinjauksia

7.1 Huoltovarmuuden taloudelliset resurssit

Utlåtande om kapitel 7 Riktlinjer för utveckling av försörjningsberedskapen

7.1. Ekonomiska resurser för försörjningsberedskapen

TEPO

Kansallisen kiertotalousohjelman kehittäminen

Tuomme esille vahvan tukemme kansallisen kiertotalousohjelman kehittämiselle, koska se on huoltovarmuutta parhaimmillaan, esim. kriittisten materiaalien kierrätyksen osalta. Tämä tukee myös kansallisia ilmastotalkoita sekä luontokato-ongelmien ratkaisua. Kiertotalouden kehittämisessä on lisäksi yrityksille avautuva globaali vientimahdollisuus.

7.2. Huoltovarmuuslainsäädännön ajantasaistaminen

7.2. Uppdatering av försörjningsberedskapslagstiftningen

TEPO

Kansallinen toimeenpanovalta kriisitilanteiden johtamisessa

Yksi keskeinen kehityskohde on yhteiskunnan kriisitilanteiden johtamisen toimeenpanovalta, joka ei tällä hetkellä ole yritysten osalta riittävän selkeä. Viittaamme koronapandemian aikaisiin ratkaisuihin, joissa toimeenpano-valta oli hajautettu epäselvästi eri viranomaisille ja selkeä ”nyrkki” puuttui ylimpänä vastuullisena toimijana. Tällä hetkellä olemme huolestuneita esim. maatalouden kriisin hoidosta tai energian saannin varmistamisesta. Huoltovarmuuden näkökulmasta ei tulisi hätäillä vihreän siirtymän edistämässä, ellei ole varmistettu perinteisten energialähteiden saatavuutta mahdollisen energiapulan kohdatessa. Yritysten näkökulmasta olisi myös hyvä selkeämmin kuvata, miten varautuminen/siirtyminen poikkeusoloihin käytännössä tapahtuu.

Huoltovarmuuskriittisten hankkeiden lupamenettelyt

Kannamme huolta tämänhetkisestä tilanteesta, jossa huoltovarmuuskriittiset hankkeet eivät saa viranomaiskäsitelyssä, kuten lupa- ja valitusmenettelyissä, riittävää priorisointia. Byrokratiaa tulisi helpottaa näiden hankkeiden osalta, jos on kyse huoltovarmuuden varmistamisesta.

MIL

Julkiset hankinnat

Tuemme erittäin vahvasti selonteon kirjauksia ja toimenpide-esityksiä koskien julkisia hankintoja. MIL-pooli on pitänyt kokonaisuutta esillä aina ja asia on vain korostunut koronapandemian aiheuttamien markkinahäiriöiden aikana.

Esitämme, että:

- tarkennetaan luvun 7.2 viimeisen kappaleen linjausta seuraavasti:

Kokonaisvaltaista varautumista ja huoltovarmuuden vahvistamista on syytä tukea tuetaan järjestelmällisesti myös julkisilla hankinnoilla. Selvitetään tarve ja mahdollisuudet uudistaa yleistä julkisten hankintojen sääntelyä EU-sääntelyn puitteissa siten, että huoltovarmuustarpeet tulevat riittävästi huomioituiksi. Huoltovarmuuslainsäädännön kokonaistarkastelun yhteydessä arvioidaan esimerkiksi, voidaanko julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annettua lakia (1531/2011) muuttaa siten, että siinä huomioitaisiin huoltovarmuusperusteisten hankintojen erityispiirteet muiden EU:n jäsenmaiden toimintatapojen mukaisesti.

Huoltovarmuuskriittisten yritysten lupamenettelyt

Huoltovarmuuskriittisten yritysten lupamenettelyjä (esim. turvallisuusselvitykset ja -auditoinnit) tulisi priorisoida. Tällä hetkellä byrokratia viivästyttää mm. rekrytointeja ja siten toimituskykyä. Prosesseja tulisi helpottaa näiden hankkeiden osalta, jos on kyse huoltovarmuuden varmistamisesta.

DIGI

EU tason ja kotimaisen tuotannon suvereniteetin vahvistus edellyttää mm. turvallisuus-tuote-hyväksyntien

ketteröittämistä, viranomaisresursointia ja yritysten tukemista toisen EU-valtion viranomaisten hyväksyntien

saamiseksi.

7.3. Sektorikohtainen varautumisen ja yhteistyön kehittäminen sekä osaamisen varmistaminen

7.3. Utvecklande av den sektorsvisa beredskapen och det sektorsvisa samarbetet samt säkerställande av kompetensen

MIL

Osaamisen merkitys

Olemme erittäin tyytyväisiä siitä, että MIL-poolin teettämä osaamisen selvitystyö on mainittu selonteossa. Työ on ollut poolille merkittävä ponnistus ja olemme esittäneet sen toimeenpanoa työ- ja elinkeinoministeriön poikkihallinnolliselle työryhmälle. Selonteossa ehdotetaan vastaavaa tarkastelua muillekin keskeisille sektoreille.

Esitämme, että

- selonteossa myös linjataan, miten MIL-poolin (ja toivottavasti muiden keskeisten sektoreiden) osaamisen selvitystyö toimeenpannaan ja miten MIL-poolin löydöksiä hyödynnettäisiin laajemminkin eri sektoreilla.

- kriittisestä osaamisesta puhuttaessa otetaan käyttöön termi ”osaamisen huoltovarmuus”.

DIGI

HV sääntelyn ajantasaistaminen

Hyvä että hv liitännäisten hankintojen asiat on nostettu esiin. Kotimaiset (erit. ICT alan) yritykset toivovat

kotimaisten toteutusten suosimista ja jopa tukihankintoja liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi häiriötilanteissa.

Suvereniteetti tavoitteita toivotaan myös huomioitavan hankinnoissa ainakin huoltovarmuuskriittisten

toimintojen osalta.

Kohdan 7.3. 3. kappaleeseen on lisättävä, että Sektoreittain ja vastuuministeriötasolla on suotavaa, että

säännönmukaisesti osallistutaan huoltovarmuusorganisaation toimintaan, jotta julkishallinnon ja elinkeinoelämän

yhteistyö syvenee.

Osaamishaaste

Eryteisesti ICT alalla työvoiman saatavuus ja osaajapula on ilmeinen. ICT alan yritysten lisäksi samoista resursseista

ja osaamisista kilpailevat kaikki muutkin yritykset sekä julkishallinto. Tämän haasteen ratkaiseminen

tulee olemaan yksi suurimmista lähitulevaisuuden haasteista - ja tällä on vaikutusta huoltovarmuuteen.

Huoltovarmuuden kannalta tulee varmistaa kriittisen osaamisen syntyminen ja pysyminen kotimaisten yritysten

edellytyksenä ja sen myötä kansallisessa käytössä.

4 (5)

Pelkkä ICT osaaminen ei riitä, vaan tarvitaan osaajia, jotka ymmärtävät toimialaansa sen lisäksi että osaavat

ICT ratkaisuita. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikilla kriittisillä toimialoilla tulee eri tasoisen opetuksen ohjelmat

uudistaa siten, että eri oppiasteet tuottavat moniosaajia - esim. henkilöitä, jotka tuntevat rakennusalaan

sekä sen ICT ratkaisuita.

Tästä seuraa se, että Immateriaalinen varautuminen on tulevaisuutta - osaamisen ja tuoteomaisuuden - immateriaalioikeuksien

varastointi tulee olla osa huoltovarmuustyötä, jotta liiketoiminnan ja yhteiskunnan jatkuvuus on turvattu tulevaisuuteen.

Huoltovarmuustoimenpiteenä tämä voisi tarkoittaa mm. yritysten kanssa tehtäviä sopimuksia kyvykkyyksien

ja osaamisen ylläpidosta, jotta se on häiriötilanteissa yhteiskunnan käytettävissä.

7.4. Verkostomallin kehittäminen sekä jatkuvan yhteiskunnallisen vuoropuhelun tarve

7.4. Utveckling av nätverksmodellen och behovet av en kontinuerlig samhällsdialog

-

Lausunnot liitteeseen 1

Utlåtande om bilaga 1

-

Muut selontekoa koskevat yleiset kommentit

Övriga allmänna kommentarer om redogörelsen

-

Hernesmaa Heikki
Teknologiateollisuus ry - Teknologiapooli, MIL-pooli ja Digipooli